

Aan het Algemeen Bestuur van de Regio Gooi en Vechtstreek

Beantwoording artikel 19 reglement algemeen bestuur nr. 21.0002820

Naam en fractie: Hugo Bellaart, VVD
Datum indiening: 7 april 2021
Datum antwoord: 23 april 2021
Onderwerp: Artikel in afvalmagazine GRAM, april 2021: Het moet anders!

Inleiding

In de april uitgave van het blad GRAM van de afvalbranche (verenigd in lobbyorganisatie NVRD) is een artikel verschenen van een ambtenaar van de Regio Gooi en Vechtstreek over het afvalbeleid. De Regio GV heeft het artikel via haar account gedeeld op het sociale netwerk LinkedIn.

Het artikel geeft samenvattend weer dat het afvalbeleid is vastgelopen (milieuprestaties dalen en kosten stijgen) en doet een suggestie voor een andere aanpak, terwijl de Regio GV recent een evaluatie presenteerde van het sinds 2015 gevoerde VANG beleid, met het bijbehorende uitvoeringsprogramma van €24 miljoen.

De eerder opgegeven cijfers over recycling zijn jarenlang veel rooskleuriger voorgesteld, zoals recent ook duidelijk werd uit het TV programma De Vuilnisman. Juist hierover zijn door de VVD-fractie herhaaldelijk vragen gesteld, sinds begin 2019. Gemeenteraden zie zich intussen geconfronteerd met een forse stijging van de afvalstoffenheffing.

Vraag 1

Klopt het dat de betreffende ambtenaar is belast met de voorbereiding en formulering van het afvalbeleid voor de zeven aangesloten gemeenten en dat de betreffende beleidsambtenaar inhoudelijk de hoogste ambtenaar is op dit terrein?

Antwoord

De beleidsvoorbereiding en formulering van het afvalbeleid is belegd bij een driemanschap, bestaand uit de coördinator circulariteit en duurzaamheid (schrijver van dit artikel), de beleidsadviseur GAD en de programmamanager fysiek domein. Het artikel is door de coördinator circulariteit en duurzaamheid op persoonlijke titel geschreven.

Vraag 2

Strookt de bijdrage – over zowel het verleden als ook de toekomst – met de beleidsopvatting van het algemeen bestuur van de Regio GV?

- Zo ja, wanneer zou de Regio GV voornemens zijn geweest dit met de raden te delen?
- Zo nee, wat is dan de reden om dit namens de Regio GV te delen?

Antwoord

Het betreft een persoonlijke opvatting van de betreffende medewerker. Wij zijn blij als medewerkers via brancheorganisaties of andere manieren bijdragen aan de ontwikkeling van hun vakgebied c.q. landelijke discussies waarbij dit soort bijdragen niet gelijk staan of hoeven te staan aan de bestuurlijke kaders.

Deze persoonlijke bijdrage is overigens niet strijdig met de richting die de gemeenteraden hebben meegegeven voor de nieuwe Grondstoffenvisie in oktober-december 2020, op basis van het raadsvoorstel "Richting geven aan vraagstukken ten behoeve van de grondstoffenvisie".

De Regio GV heeft het artikel gedeeld als artikel van een collega, niet als bijdrage namens de Regio. In het vervolg moeten we als organisatie zorgvuldiger zijn bij het delen van artikelen die geschreven zijn op persoonlijke titel van medewerkers op social media van de Regio. We betreuren het dat we bij dit artikel niet duidelijk genoeg hebben aangegeven dat het artikel op persoonlijke titel is geschreven. Indien deze situatie zich nog een keer voordoet zullen we een zorgvuldige afweging maken over het plaatsen van een dergelijk artikel op onze social media kanalen. En als we dan besluiten tot het delen van een artikel op social media van de Regio moeten we daarbij heel nadrukkelijk vermelden dat het artikel op persoonlijke titel geschreven is.

Vraag 3

De bijdrage komt met ongezouten kritiek op het eigen beleid van de afgelopen jaren, waar hoge investeringen mee zijn gemoeid (van alle taken waren de investeringen ihkv afvalbeleid het hoogste van de gehele Regio GV). Hoe kijkt het algemeen bestuur aan tegen de observaties over het (huidige) beleid zoals beschreven?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 2.

Voorzover het algemeen bestuur van de Regio Gooi en Vechtstreek de publicatie mede ziet in het kader van de rol van de beleidsambtenaar bij de Regio Gooi en Vechtstreek:

Het Algemeen Bestuur ziet de publicatie niet in het kader van de functie van de betreffende medewerker. Het artikel is op persoonlijke titel geschreven.

Vraag 4

Hoe verhouden de observaties over het huidige beleid zich tot de overwegend positieve evaluaties van het VANG Uitvoeringsprogramma, die vanwege de Regio GV met gemeenteraden zijn gedeeld, te weten het rapport van IPR-Normag en – op verzoek van de gemeenteraad Gooise Meren – van 'second opinion' Haskoning?

Antwoord

De evaluaties betroffen een toetsing van het huidige beleid vanuit de gemeentelijke en regionale rol. Het artikel betreft een persoonlijke opinie over de toekomst, en de rol daarin van verschillende ketenpartners. Dit verandert niets aan het doel en de inhoud van de evaluaties.

Vraag 5

Vormt de bijdrage aanleiding de beantwoording van de eerder gestelde schriftelijke vragen te herzien? Zo nee, waarom niet, nu blijkt dat die beantwoording niet strookt met de bijdrage in GRAM?

Het gaat om vragen aan het college beantwoord 19 maart en 13 mei 2019, vragen aan de Regio GV beantwoord 25 november 2019 en 31 maart 2020 en de vragen nav de rapporten KplusV en Haskoning beantwoord resp. op 16 en 28 oktober 2020.

Antwoord

Nee, zie antwoord op vraag 4.

Vraag 6

Hoe verhoudt deze bijdrage zich tot het toekomstig beleid, zoals de Startmemo Grondstoffenvisie en de nog te verwachten (concept-) Grondstoffenvisie, en het rapport van KplusV waarover een regiopodium heeft plaatsgevonden?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 2.

Vraag 7

In het artikel wordt gerefereerd aan het begrip Total Cost of Ownership (TCO) en wordt de oplossing – opnieuw, nu anders geformuleerd - gezocht in het principe 'de vervuiler betaalt', verbreed naar ook bedrijfsafval. Ik citeer:

'Het bedrijfsleven blijft daarbij eigenaar en verantwoordelijk voor hetgeen zij op de markt brengt, inclusief de kosten voor milieuverantwoorde verwijdering. Het bedrijfsleven verrekent de kosten voor inzameling en verwerking via de gebruiker van een product. Zo betaalt de vervuiler en niet de inwoner.'

Moeten wij hierin een andere formulering voor Diftar lezen? Zo nee, hoe moet de suggestie dan worden begrepen?

Antwoord

Indien u meer achtergrondinformatie wilt bij de bedoeling achter het artikel in GRAM adviseren wij u in gesprek te gaan met de auteur van het artikel.

Vraag 8

In de bijdrage wordt aan de hand van TCO gepleit voor een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid ('van gemeentelijke naar producentenzorg'). Daarmee lijkt de verantwoordelijkheid voor de gescheiden afvalstromen – ontstaan op initiatief van de afvalindustrie – nu het is vastgelopen richting de producenten te worden geduwd.

Moeten wij in het pleidooi voor die 'producentenzorg' ook een aanmoediging lezen voor gescheiden logistieke afvalstromen?

Antwoord

Indien u meer achtergrondinformatie wilt bij de bedoeling achter het artikel in GRAM adviseren wij u in gesprek te gaan met de auteur van het artikel.

Vraag 9

In het artikel lezen wij dat het Rijksprogramma VANG dit jaar wordt geëvalueerd.

- a) Hoe verhoudt die landelijke evaluatie zich tot de evaluatie van het uitvoeringsplan behorende bij dit beleid in onze Regio, en verwacht u dat 'onze' evaluaties als gevolg hiervan nog moeten worden herzien?
- b) VANG is eigenlijk opgegaan in de nieuwe benaming CE, "*maar nog steeds worden gemeenten als regisseurs aangespoord in te zetten op afvalscheiding en terugdringen van de hoeveelheid restafval.*"
Zou de evaluatie van het Rijksprogramma VANG niet moeten worden afgewacht om een afweging te kunnen maken over het nieuwe 'Grondstoffenbeleid'?

Antwoord

- a. In een evaluatie wordt teruggekeken op de uitvoering en effectiviteit van eerder vastgesteld beleid. Dit is in de regionale evaluatie VANG gedaan. De uitkomsten wijzigen niet door de landelijke evaluatie. De evaluatie van het uitvoeringsplan is een van de bouwstenen voor de nieuwe grondstoffenvisie.
- b. De grondstoffenvisie die nu wordt opgesteld loopt inderdaad vooruit op de evaluatie van het Rijksprogramma VANG. Dit heeft voor- en nadelen. Dit is ook geschetst in de afwegingen in het raadsvoorstel "Richting geven aan vraagstukken ten behoeve van de grondstoffenvisie" dat in oktober-december 2020 behandeld is in de raden (vraagstuk 1 ontwikkelperspectieven, aspect ontwikkelstrategie). Ook wordt het tijdpad in relatie tot het traject van het Rijk beschreven in het Startmemo grondstoffenvisie dat u in april 2020 heeft ontvangen.

Vraag 10

Vormt de inhoud van het artikel nog aanleiding om de benaming 'Grondstoffenvisie' aan te passen naar een gangbare en herkenbare benaming (Visie op) Afvalbeleid?

Antwoord

De inhoud van het artikel is geen aanleiding voor wijzigingen in de titel of inhoud van de Grondstoffenvisie. Als bij de bestuurlijke behandeling of de behandeling in de gemeenteraden blijkt dat er behoefte is aan een andere titel voor de visie dan is dit natuurlijk mogelijk.

HET MOET ANDERS!

VAN AFVALVERWIJDERING NAAR CIRCULAIRE EN TOEKOMSTBESTENDIGE PRODUCTIE EN DUURZAME RETOURLOGISTIEK

TEKST: MARC MAASSEN

Gemeenten willen via afvalbeheer een bijdrage leveren aan de klimaatcrisis en milieu-problemen die het gevolg zijn van onze huidige lineaire economie. Een economie waarbij goederen en producten een keten met eenrichtingsverkeer doorlopen. Gemeenten hebben echter, buiten het zorgen voor de inzameling van huishoudelijk afval, maar weinig invloed op de herbruikbaarheid van de afgedankte producten en materialen die door hun handen gaan. Daarbij komt dat de kosten voor gescheiden ingezamelde materialen en restafval toenemen terwijl de milieuprestaties verder afnemen. Het moet dus anders.

Afval bestaat wel degelijk. Dat ondervinden zowel inwoners als gemeenten. Het sprookje dat gemeenten samen met de inwoners van afval gouddraad kunnen spinnen (Repelsteeltje) en dat 'afval loont' gaat steeds minder op.

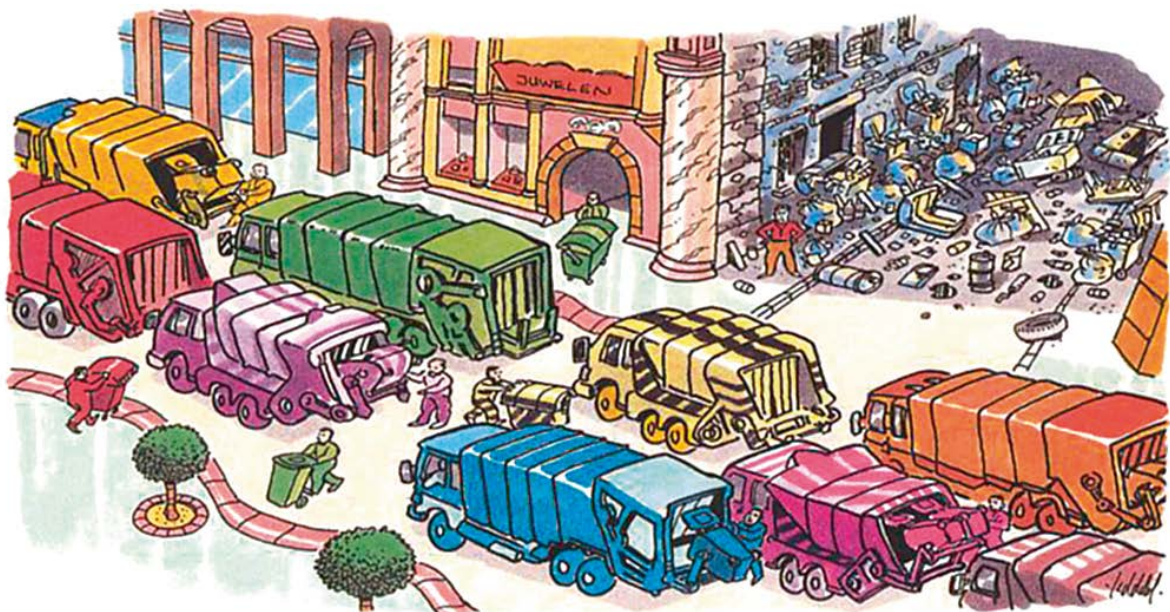
Wie hebben invloed? Producenten en het bedrijfsleven die producten op de markt brengen hebben wel invloed op de milieuprestaties. Immers, het ontwerp van een product bepaalt in grote mate of dat product na gebruik circulair en veilig kan worden verwerkt tot nieuwe duurzame grondstoffen en of het zijn waarde behoudt. Daar hebben de gemeente, de inwoner maar ook de verwerker van het afval geen enkele invloed op.

Uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid (PV) voor consumptiegoederen en verpakkingen, en daarmee de afname van gemeentelijke zorg voor deze producten, is daarom dé sleutel om de transitie naar een circulaire en toekomstbestendige economie in gang te zetten. We gaan van gemeentelijke zorg naar 'producentenzorg'. Met producentenverantwoordelijkheid komt de prikkel (en het prijskaartje) voor de gewenste vernieuwing op de juiste plaats.

GEMEENTEN HEBBEN BEPERKT INVLOED

De afgelopen decennia hebben gemeenten samen met afvalverwerkers en inwoners vanuit de Wet milieubeheer (Wm) en verschillende Rijksprogramma's een grote bijdrage geleverd aan het gescheiden inzamelen en verwerken van afval. Het scheiden van afval heeft veel gebracht, maar blijkt in de nieuwe context van circulair en toekomstbestendig anno 2021 niet meer voldoende. Veel producten en materialen zijn niet circulair en milieuverantwoord ontworpen en/of hebben nauwelijks nog waarde na gebruik (denk aan luiers, samengestelde verpakkingen, bepaalde plastics en onderstromen textiel). Dit geeft problemen bij de verwerking. Gemeenten hebben daar geen invloed op.

Tot op heden dragen gemeenten en daarmee de inwoners, voor een groot deel de verwijderingskosten en verantwoordelijkheid voor de milieuprestaties, terwijl juist de milieuprestaties achterblijven en de kosten stijgen.

Daarbij komt dat de inzameling van afvalproducten en materialen versnipperd en ongecoördineerd is georganiseerd. Zo zamelen gemeenten afvalmaterialen in bij huishoudens en zamelen, soms meerdere, particuliere inzamelaars dezelfde materialen (zoals plastic, papier en karton, organisch materiaal en restafval) in bij scholen, winkeliers en instellingen in hetzelfde stadsdeel. Een en ander leidt tot inefficiënte retourlogistiek; hoge (milieu)kosten en hinder. Slimmer zou het zijn om de inzameling van dezelfde consumptiegoederen en verpakkingen te coördineren, en bijvoorbeeld het bedrijfsleven dat deze producten en materialen op de markt brengt en verspreidt, in het kader van PV hiervoor verantwoordelijk te maken.

TOTAL COSTS OF OWNERSHIP

Bruikbaar is het principe van 'total costs of ownership' (TCO) in de nieuwe ordening die nodig is. Het bedrijfsleven blijft daarbij eigenaar en verantwoordelijk voor hetgeen zij op de markt brengt, inclusief de kosten voor milieuverantwoorde verwijdering. Het bedrijfsleven verrekent de kosten voor inzameling en verwerking via de gebruiker van een product. Zo betaalt de vervuiler en niet de inwoner.

Total costs of ownership zal het bedrijfsleven prikkelen tot slimmere (integrale) duurzamere retournamesystemen en het zoveel mogelijk produceren van circulaire en veilige producten die hun waarde behouden. Bovendien ontstaat er ruimte voor nieuwe concepten van retourname zoals karton via bezorgdiensten, de uitbreiding van statiegeld voor verpakkingen en textielsoorten en bijvoorbeeld luierinzameling via kinderdagverblijven. Efficiënte inzameling draagt bij aan het klimaat en het milieu.

Voordeel is dat de inwoner die bewust geen gebruik maakt van producten of geleverde diensten daar dan ook niet voor betaalt. Zo wordt ook duurzaam gedrag van inwoners die 'consuminderen' en duurzame keuzes maken beloond.

De versnelling naar toekomstbestendig en circulair produceren kan alleen worden ingezet door een andere spin in het web aan te wijzen: het bedrijfsleven. De gemeente doet als regisseur van de afgelopen 20 jaar hiermee een stapje terug.

Gemeenten blijven vanuit de Wm wel verantwoordelijk voor de verwijdering van materialen en producten waar het bedrijfsleven niet logischerwijs verantwoordelijk voor te stellen is. Een groot aantal huishoudelijke afvalstoffen (restafval, GFT, Grof Huisraad en Gevaarlijk Afval) blijft onder de directe verantwoordelijkheid en zorg van de gemeente.

Producenten kunnen voor de retourname van consumptiegoederen en verpakkingen gebruik blijven maken van de bestaande inzamelstructuren (en ruimte) van gemeenten voor de verwijdering. Dit tegen dekking van de vergoedingen en met inachtneming van de mobiliteits- en duurzaamheidsambities van gemeenten.

NIEUWE ORDENING VAN DE AFVALZORG IS NODIG.

Twintig jaar GIHA en VANG programma's en ketenafspraken over o.a. verpakkingen heeft veel gebracht, maar ook aangetoond dat de impact en het resultaat de gewenste nieuwe doelstellingen ten aanzien van circulariteit en toekomstbestendigheid niet dichterbij brengt. Bovendien blijkt de regierol van gemeenten in de keten beperkt. We constateren daarbij dat niet de inwoners en gemeenten, maar in veel gevallen de producent bepaalt of producten en materialen na gebruik goud waard zijn. Repelsteeltje zit niet aan de achterkant, zoals we lang hebben gedacht, maar aan de voorkant van de afvalketen.

De komende periode is daarom een grotere bijdrage van het bedrijfsleven dat consumptiegoederen en verpakkingen op de markt brengt, nodig. Dat vraagt ook om een

andere rolverdeling van de ketenpartners en hernieuwde ordening en andere prikkels en bovenal sturing vanuit het Rijk.

Dit betekent het verschuiven van bestaande ketenverhoudingen 'zorg' van gemeente naar de markt en het bewegen van ketenpartners. Dat maakt het lastig. De belangen zijn groot. Het Rijk moet duidelijkheid verschaffen over wie straks waarover gaat. Dat is in het belang van alle ketenpartners.

RIJKSEVALUATIE VANG HHA 2015-2020 HÉT MOMENT

In 2018 is het programma VANG HHA (Huishoudelijk Afval) opgegaan in het Rijksbrede programma Circulaire Economie (CE), maar nog steeds worden gemeenten als regisseur aangespoord in te zetten op afvalscheiding en het terugdringen van de hoeveelheid restafval.

Dit jaar wordt het Rijksprogramma VANG 2015-2020 geëvalueerd. Dit is hét moment om als gemeenten het gesprek aan te gaan met het Rijk over de eigen rol en die van producenten en het sluiten van de materiaalketens. Een nieuw kader en nieuwe stip op de horizon is daarbij nodig voor gemeenten, zodat zij weer het verschil kunnen maken als het gaat om het beheersen van de kosten voor hun inwoners en het maken van de juiste keuzes in de transitie naar een toekomstbestendig en circulaire economie. Duurzame ideeën van het bedrijfsleven zijn daarbij meer dan welkom. Uitbreiding van de producentenverantwoordelijkheid is daarvoor de juiste prikkel. Eén ding is zeker: Het moet anders. ↔

Nieuwe ordening

